

ROZWÓJ NAUK EKONOMICZNO-ROLNICZYCH
– OD ROLNICTWA DO AGROBIZNESU I EKONOMII
GOSPODARKI NARODOWEJ
(STUDIUM PRZYPADKU WYDZIAŁU NAUK EKONOMICZNYCH SGGW)

Prof. dr hab. Bogdan Klepacki

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw
Kierownik: prof. dr hab. Wojciech Ziętara

Słowa kluczowe: ekonomika rolnictwa, gospodarka narodowa, Wydział Nauk Ekonomicznych

Key words: agricultural economics, national economy, Faculty of Economics Science

S y n o p s i s. W opracowaniu przedstawiono zarys historii oraz obecne kierunki rozwoju byłego Wydziału Ekonomiczno-Rolniczego, obecnie Nauk Ekonomicznych Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Omówiono kierunki studiów prowadzone na Wydziale, a także ważniejsze badania naukowe i współpracę międzynarodową.

Obecny Wydział Nauk Ekonomicznych Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie (b. Wydział Inżynieryjno-Ekonomiczny Rolnictwa, b. Wydział Ekonomiczno-Rolniczy) odnajduje swoje korzenie w początkach XIX wieku, a więc okresie uruchamiania wyższego szkolnictwa rolniczego w Warszawie. Bowiem już w Instytucie Agronomicznym w Marymoncie (1820-1840, według innych 1816-1840), do którego tradycji nawiązuje Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, a następnie w Instytucie Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnego (1840-1862), pierwszej uczelni rolniczej w Polsce, wykładano m.in. takie przedmioty ekonomiczno-rolnicze jak: nauka zarządu gospodarskiego, rachunkowość gospodarcza oraz statystyka rolnicza i leśna. Zajęcia z tego zakresu prowadził dyrektor Instytutu prof. Michał Oczapowski.

Na Wydziale Rolniczym Towarzystwa Kursów Naukowych w Warszawie, utworzonym w 1906 roku, jako załączku przyszłej Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, wykładane były – obok niektórych z wymienionych wyżej – takie przedmioty jak: ekonomia polityczna, administracja, organizacja, taksacja, rachunkowość i prawo rolne. W okresie międzywojennym w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego uwzględniano szerzej niż w innych ośrodkach akademickich kierunki społeczno-ekonomiczne. W tym okresie istniały już trzy katedry ekonomiczne: Polityki Agrarnej, Polityki Ekonomicznej i Ekonomiki Gospodarstw Wiejskich. Prowadzono także wykłady specjalistyczne z ekonomiki społecznej, ekonomiki gospodarstw drobnych, ekonomiki ogrodnictwa, handlu ogrodniczego, metodyki badań ekonomicznych, zarządzania i kierownictwa oraz ze spółdzielczości.

Do prekursorów Wydziału należy zaliczyć dyrektora Instytutu Agronomicznego w Marymoncie prof. Michała Oczapowskiego, który w swych pracach badawczych zajmował się problematyką z pogranicza ekonomiki rolnictwa i organizacji gospodarstw wiejskich. Zagadnienia ekonomiczne, organizacji pracy w rolnictwie oraz dydaktyki szkoły wyższej i oświaty rolniczej podejmował prof. Stefan Moszczeński. W 1908 roku zorganizował On na Wydziale Rolniczym Towarzystwa Kursów Naukowych Zakład Ekonomiki Gospodarstw Wiejskich. W tym okresie ujawniła się już potrzeba utworzenia oddzielnych studiów ekonomiczno-rolniczych. Stąd też w 1916 roku na posiedzeniu Rady Wydziału Wyższej Szkoły Rolniczej rozważano projekt powołania w miejsce jednego dwóch wydziałów, to jest: Techniczno-Rolniczego oraz Ekonomiczno-Rolniczego. Starania o utworzenie w SGGW Wydziału Ekonomicznego prowadzili prof. Zdzisław Ludkiewicz oraz prof. Władysław Grabski. Jednak trudności finansowe Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego spowodowały, iż podjęta inicjatywa nie powiodła się, a więc wydział taki w okresie międzywojennym nie powstał.

Próbie utworzenia w SGGW Wydziału Ekonomicznego podjęto ponownie w początku lat 50. Wśród osób w to zaangażowanych należy wymienić przede wszystkim profesorów: Jerzego Tepichta, Stefana Ignara i Ryszarda Manteuffla. W pracach organizacyjnych, zwłaszcza w rekrutacji, uczestniczył mgr inż. Kazimierz Miękus. Działania te były zbieżne z istniejącą wówczas tendencją w wyższym szkolnictwie rolniczym i zapotrzebowaniem gospodarki na kadre z wyższym wykształceniem ekonomiczno-rolniczym. Dążono ogólnie do coraz większej specjalizacji (agronom, zootechnik, mechanizator, ekonomista), stąd z dotychczasowych dość wszechstronnych wydziałów rolniczych tworzone bardziej wyspecjalizowane.

Dnia 8 czerwca 1953 r. odbyła się konferencja zespołu rzeczoznawców Rady Głównej w Departamencie Studiów Rolnych, Weterynaryjnych i Leśnych Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego, z udziałem zespołu kierowniczego Instytutu Ekonomiki Rolnej, profesorów SGGW i przedstawicieli Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w sprawie utworzenia Wydziału Ekonomiki Rolnej w SGGW. Przedstawiony projekt organizacji i plan studiów został zaaprobowany. Departament Rolny Ministerstwa pismem z 25 czerwca 1953 roku przekazał do Departamentu Organizacji Szkoły i Metod Nauczania tezy do zarządzenia w sprawie zmian organizacyjnych w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Na jednego z organizatorów przyszłego Wydziału przewidywano wtedy prof. Bolesława Strużka z Katedry Polityki Agrarnej.

Zarządzeniem Ministra Szkolnictwa Wyższego Adama Rapackiego z 13 sierpnia 1953 roku powołano Wydział Inżynieryjno-Ekonomiczny Rolnictwa. Mocą decyzji utworzono na Wydziale: Katedrę Ekonomiki Rolnictwa, Katedrę Planowania i Statystyki Rolniczej z dwoma zakładami: Planowania Rolnictwa i Statystyki Rolniczej, Katedrę Urządzeń Rolnych i Katedrę Geografii Gospodarczej. Przeniesiono z Wydziału Rolnego do nowej jednostki: Katedrę Ekonomii Politycznej, Katedrę Polityki Agrarnej oraz Katedrę Organizacji i Planowania Socjalistycznych Przedsiębiorstw Rolnych z dwoma zakładami: Organizacji i Planowania Socjalistycznych Przedsiębiorstw Rolnych oraz Rachunkowości i Finansowania Socjalistycznych Przedsiębiorstw Rolnych. Na wniosek rektora SGGW prof. dr. Antoniego Kleszczyckiego Minister Szkolnictwa Wyższego mianował z dniem 1 września 1953 roku prof. dr. Stefana Ignara dziekanem, a prof. dr. Ryszarda Manteuffla prodziekanem Wydziału Inżynieryjno-Ekonomicznego Rolnictwa.

Od momentu powołania Wydziału ujawnił się spór dotyczący jego nazwy. W korespondencji wewnątrz uczelni, w protokołach Rad Wydziału, a także w korespondencji z

Ministerstwem powszechnie używano nazwy Wydział Ekonomiczny. Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego w pismach adresowanych do SGGW posługiwało się nazwą oficjalną: Wydział Inżynieryjno-Ekonomiczny Rolnictwa. Spór o nazwę Wydziału trwał kilka lat, zaś pod koniec 1956 roku Rada Wydziału wystąpiła z wnioskiem o zmianę nazwy na Wydział Ekonomiczno-Rolniczy. Nazwa to obowiązywała od 1958 do końca 2007 roku.

Początkowo wszystkie katedry Wydziału, biblioteka oraz dziekanat znalazły siedzibę na czwartym piętrze nowo zbudowanego pawilonu C przy ul. Rakowieckiej 8. Po pewnym czasie podjęto decyzję w sprawie nowej lokalizacji i na początku 1957 roku Wydział przeniesiono do Ursynowa, do budynku numer 7, gdzie funkcjonuje do dziś. Budynek numer 5 przekazano Wydziałowi w latach 90. XX wieku, zaś budynek numer 6 na początku obecnej dekady.

Struktura organizacyjna Wydziału ulegała różnym zmianom. Wspomnijmy choć niektóre. Do 1961 roku ukształtowała się katedralna struktura nowo utworzonego Wydziału, na którym funkcjonowały katedry: Ekonomii Politycznej, Polityki Agrarnej, Ekonomiki Socjalistycznych Przedsiębiorstw Rolnych, Planowania i Statystyki Rolniczej, Ekonomiki Rolnictwa, Urzędzeń Rolnych, Spółdzielczości i Obrotu Towarowego oraz Geografii Gospodarczej. W 1961 roku utworzono Katedrę Budownictwa Wiejskiego, Katedrę Pedagogiki oraz Katedrę Teorii i Organizacji Pozaszkolnej Oświaty Rolniczej. W ramach wymienionych katedr funkcjonowało 20 zakładów.

Zmiany organizacyjne dokonane w 1970 roku doprowadziły do utworzenia na Wydziale trzech instytutów:

- Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Polityki Agrarnej (Katedra Ekonomii Politycznej, Katedra Polityki Agrarnej, Katedra Ekonomiki Rolnictwa, Katedra Spółdzielczości Obrotu Towarowego),
- Instytutu Ekonomiki i Organizacji Gospodarstw Rolniczych,
- Instytutu Oświaty Rolniczej.

Z wydziału zostały w tym czasie wyłączone: Katedra Statystyki Rolniczej, Zakład Budownictwa Wiejskiego, Zakład Podstaw Filozofii. W 1976 roku został powołany Zakład Rolnictwa Światowego jako samodzielna jednostka, który w 1982 r. przekształcono w katedrę o tej samej nazwie. W 1982 r. z Instytutu Oświaty wyodrębniono dwie katedry: Katedrę Pedagogiki oraz Katedrę Socjologii i Doradztwa Rolniczego.

Kolejne istotne zmiany organizacyjne na Wydziale zostały przeprowadzone na początku lat 90. W dniu 1 stycznia 1992 roku wprowadzono nową strukturę obejmującą osiem katedr. Z byłego Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Polityki Agrarnej utworzono trzy katedry bez wewnętrznej struktury zakładowej, a mianowicie: Katedrę Ekonomii i Polityki Gospodarczej, Katedrę Ekonomiki Rolnictwa, Katedrę Polityki Agrarnej i Marketingu (katedra ta obecnie posiada strukturę zakładową). Z dawnego Instytutu Ekonomiki i Organizacji Gospodarstw Rolniczych powstała Katedra Ekonomiki i Organizacji Gospodarstw Rolniczych z czterema zakładami. Poza tym utworzono Katedrę Pedagogiki, Katedrę Socjologii i Doradztwa Rolniczego, Katedrę Rolnictwa Światowego, Katedrę Ekonometrii i Informatyki.

W 2000 roku połączono Katedrę Pedagogiki, Katedrę Socjologii i Doradztwa Rolniczego oraz Zakład Nauk Humanistycznych w Katedrę Nauk Humanistycznych, natomiast Katedrę Ekonomiki Rolnictwa i Katedrę Rolnictwa Światowego w Katedrę Ekonomiki Rolnictwa i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych. W 2006 roku z Katedry Ekonometrii i Informatyki powstały dwie: Katedra Ekonometrii i Statystyki oraz Katedra Informatyki, zaś Laboratorium Komputerowe stało się jednostką ogólnowydziałową.

Dnia 1 lipca 2006 roku uruchomiono Wydział Nauk Humanistycznych, którego kadre stanowili głównie byli pracownicy Katedry Nauk Humanistycznych, natomiast z grona pozostałych utworzono jednostkę, funkcjonującą od 1 stycznia 2007 roku pod nową nazwą, jako Katedra Ekonomiki Edukacji, Doradztwa i Komunikowania.

Z Wydziału Ekonomiczno-Rolniczego 1 stycznia 2008 roku, głównie na bazie Katedry Ekonometrii i Statystyki, Katedry Informatyki oraz Laboratorium Komputerowego (z innych wydziałów były to Katedra Matematyki i część Katedry Doświadczalnictwa), utworzono nowy Wydział Zastosowań Informatyki i Matematyki. W wyniku zmian struktury organizacyjnej macierzysty Wydział zmniejszył zatrudnienie prawie o połowę, zaś studentów o około 1/3. Stał się jednak bardziej zwarty merytorycznie, obejmując głównie problematykę ekonomiczną i pokrewną.

Na wniosek Dziekana Wydziału, poparty przez Radę Wydziału Senat SGGW od dnia 1 stycznia 2008 r. zmienił nazwę na Wydział Nauk Ekonomicznych, jako lepiej odzwierciedlającą rzeczywisty zakres zainteresowań badawczych pracowników oraz prowadzonych kierunków studiów.

ZATRUDNIENIE I DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA WYDZIAŁU NAUK EKONOMICZNYCH

Działalność naukowa Wydziału koncentruje się głównie w katedrach. W strukturze Wydziału funkcjonują obecnie (2008 r.) następujące katedry: Ekonomii i Polityki Gospodarczej, Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw, Polityki Agrarnej i Marketingu, Ekonomiki Rolnictwa i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych oraz Ekonomiki Edukacji, Komunikowania i Doradztwa. Ich nazwy wskazują na podstawowy zakres działalności badawczej, choć jej w pełni nie wyjaśniają. Trzeba też stwierdzić, że następuje ewolucja w kierunkach badań, co wiąże się potrzebami rozwoju gospodarczego i społecznego Polski oraz świata, a także transformacji społeczno-gospodarczej i integracji z Unią Europejską.

Przez wiele lat w badaniach dominowały zagadnienia dotyczące rolnictwa, poszerzane o elementy jego otoczenia, związanego z szeroko rozumianym agrobiznesem, jego obsługą finansową, handlową, infrastrukturalną, następnie elementy rozwoju samorządów, agendy rządowe, czy stosunki międzynarodowe. W okresie funkcjonowania na Wydziale takich katedr, jak: Nauk Humanistycznych, Ekonometrii i Informatyki (Statystyki) prowadzono badania także w innych zakresach. Obecnie są one rozwijane na nowych wydziałach.

Główne kierunki badań aktualnie rozwijanych na Wydziale są następujące:

- polityka i strategia rozwoju rolnictwa oraz rynków rolnych na obszarach wiejskich w Polsce w kontekście wspólnej polityki rolnej UE,
- globalizacja gospodarki światowej i jej wpływ na gospodarkę Polski,
- przemiany w gospodarce żywnościowej w krajach europejskich,
- metody prognozowania zjawisk i procesów gospodarczych,
- adaptacja gospodarstw i przedsiębiorstw rolniczych oraz sfery przetwórstwa do warunków integracji z UE,
- zastosowanie metod statystycznych i ekonometrycznych do analizy zjawisk gospodarczych,
- edukacja, komunikowanie i doradztwo w rozwoju lokalnym oraz regionalnym.

Jako główne osiągnięcia Wydziału w ostatnim okresie można wymienić:

- określenie teoretycznych i praktycznych przesłanek polityki i strategii rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich,
- opracowanie koncepcji oceny sytuacji na rynkach rolnych,
- opracowanie sieciowego i funkcjonalnego modelu klasyfikacyjnego do tworzenia prognoz sytuacji finansowej gospodarstw rolniczych.

W ostatnich latach Wydział zmieniał stan zatrudnienia i liczbę studentów, co wiązało się z jednej strony z działaniami rozwojowymi, z drugiej zaś ze zmianami organizacyjnymi (tworzenie nowych wydziałów). Zmiany liczby pracowników zatrudnionych na Wydziale przedstawia tabela 1.

Pracownicy Wydziału są środowiskiem o wielkim wkładzie publikacyjnym w branży ekonomiczno-rolniczej. Świadczy o tym chociażby liczba publikacji wykonanych w latach 2003-2007 (tab. 2).

Wydział Nauk Ekonomicznych pełni ważną rolę w kształceniu kadr dla nauk związanych z szeroko rozumianym agrobiznesem. Przeprowadza przewody doktorskie oraz habi-

Tabela 1. Zatrudnienie pracowników na Wydziale Nauk Ekonomicznych (d. Wydział Ekonomiczno-Rolniczy) w latach 2004-2008

Wyszczególnienie	Zatrudnienie w latach [osób]				
	2004	2005	2006	2007	2008
Profesorowie:					
– z tytułem	9	11	11	12	9
– bez tytułu	24	23	14	15	11
Adiunkci:					
– z doktoratem	102	121	108	112	80
– z habilitacją	4	5	6	4	5
Wykładowcy i starsi wykładowcy	13	13	8	6	4
Asystenci	17	13	8	9	5
Ogółem	167	186	155	158	114

Uwaga: ponadto, na Wydziale na początku maja 2008 r. zatrudnionych było 21 osób na stanowiskach administracyjno-technicznych.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2. Liczba publikacji oraz konferencji organizowanych przez pracowników Wydziału Nauk Ekonomicznych (d. Wydział Ekonomiczno-Rolniczy) w latach 2003-2007

Rodzaj publikacji	Liczba publikacji w latach				
	2003	2004	2005	2006	2007
Publikacje recenzowane	227	227	234	277	227
– z listy filadelfijskiej	1	12	8	8	9
– inne	226	215	226	269	218
Monografie i podręczniki	269	306,5	316	217	328
Konferencje krajowe i zagraniczne	8 (3)	11 (4)	15 (8)	10 (5)	19 (6)
Liczba nadanych:					
– stopni doktora	14	16	24	21	23
– habilitacji	6	3	4	2	2
– tytułów profesora	1	2	4	2	1

Źródło: opracowanie własne.

litacyjne z zakresu ekonomiki produkcji rolniczej, ekonomiki przedsiębiorstw produkcyjnych, przetwórczych, finansowych oraz obsługi agrobiznesu, działalności samorządu terytorialnego oraz rozwoju regionalnego, bankowości, działalności ubezpieczeniowej itd.

DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNA

Wydział przez wiele lat kształcił na kierunku rolnictwo w zakresie ekonomiki rolnictwa. Jednak zmiany w gospodarce narodowej, kierunkach badań i programach studiów spowodowały, że w końcu lat 80. ubiegłego stulecia zmieniono kierunek na ekonomię. Dotyczyło to zarówno studiów (dziennych i zaocznych, obecnie stacjonarnych oraz niestacjonarnych), jak również nadawanych stopni doktora i doktora habilitowanego, a także wniosków o tytuł naukowy. Po transformacji gospodarczej nastąpiło wiele zmian. Poza ekonomią uruchomiono takie kierunki, jak: zarządzanie i marketing (obecnie zarządzanie), finanse i bankowość (obecnie finanse i rachunkowość), socjologia, logistyka. Pracownicy Wydziału byli także głównymi realizatorami zajęć dydaktycznych na Międzywydziałowych Studiach Informatyki i Ekonometrii na kierunkach: informatyka i ekonometria oraz informatyka, jak też prowadzili zajęcia na większości wydziałów i studiów międzywydziałowych SGGW.

W roku akademickim 2007/2008 na Wydziale Nauk Ekonomicznych prowadzone są cztery kierunki studiów. W poniższym zestawieniu podano także specjalności na studiach drugiego stopnia, czyli magisterskich:

1. Ekonomia: ekonomika i organizacja przedsiębiorstw, gospodarka turystyczna, ekonomika sektora publicznego, międzynarodowe stosunki gospodarcze, organizacja i ekonomika agrobiznesu.
2. Zarządzanie: zarządzanie i marketing w przedsiębiorstwie, zarządzanie rozwojem regionalnym i lokalnym, zarządzanie edukacją i doradztwem, zarządzanie i marketing w turystyce.
3. Finanse i rachunkowość: finanse publiczne, bankowość, rachunkowość i finanse przedsiębiorstw, ubezpieczenia, inżynieria finansowa.
4. Logistyka (poziom licencjacki, jeszcze bez studiów uzupełniających).

W październiku 2008 roku planowane jest uruchomienie studiów uzupełniających (drugiego stopnia, magisterskich) na kierunku ekonomia w języku angielskim (*Study MEO, M.Sc. in the Economics and Organization of Enterprise*, ekonomika i organizacja przedsiębiorstw). W pierwszym roku planowane jest przyjęcie około 30 osób, głównie cudzoziemców.

Na wszystkich kierunkach łącznie studiuje rocznie około 4 tysięcy osób, z tego na studiach stacjonarnych np. według stanu na 1.10.2007 było 2141 studentów, a więc jest to jeden z największych wydziałów SGGW. Do końca 2007 roku Wydział wykształcił około 15 tys. absolwentów na studiach magisterskich, inżynierskich i licencjackich. Poza Polakami na Wydziale studiują i wykonują rozprawy doktorskie osoby z wielu krajów Europy i Azji. Szczególnie intensywna jest współpraca Wydziału z Wileńszczyzną i Ukrainą. Zestawienie zmian liczby studentów Wydziału w latach 2003-2008 przedstawia tabela 3.

Wydział dysponuje dobrym wyposażeniem w pracownie komputerowe dostosowane do potrzeb poszczególnych przedmiotów. Programy studiów są zgodne z obowiązującymi standardami nauczania i systemem ECTS oraz wymaganiami Deklaracji Bolońskiej. Studia na kierunkach ekonomia oraz zarządzanie uzyskały akredytację Państwowej Komisji Akredytacyjnej. Wydział prowadzi studia trzystopniowe: na poziomie licencjata, uzupełniające magisterskie oraz – elitarne – doktoranckie. Liczna grupa osób (w roku akademickim 2006/

Tabela 3. Liczba studentów Wydziału Nauk Ekonomicznych w latach 2003-2008

Rok akademicki	Liczba studentów według kierunków (według stanu na 1.10. 2007 r.)					
	ekonomia	zarządzanie	finanse i rachunkowość	socjologia	logistyka	razem
Studia stacjonarne						
2003/2004	944	628	-	262	-	1834
2004/2005	748	556	117	351	-	1772
2005/2006	630	477	227	478	-	1812
2006/2007	629	535	330	-	-	1494
2007/2008	702	692	615	-	132	2141
Studia niestacjonarne						
2003/2004	1058	495	-	261	-	1814
2004/2005	663	796	183	683	-	2325
2005/2006	722	589	254	557	-	2122
2006/2007	704	486	341	-	-	1531
2007/2008	657	568	612	-	130	1837

Źródło: opracowanie własne.

2007 było to ponad 100) studiuje na różnych uczelniach Europy, uzyskując dwa dyplomy. Wydział przykłada dużą wagę do kształcenia praktycznego w kraju i za granicą, co roku ponad 60 studentów odbywa zawodowe praktyki zagraniczne.

Wydział bierze aktywny udział w dokształcaniu absolwentów różnych kierunków. Prowadzi stacjonarne i niestacjonarne studia doktoranckie (w kwietniu 2008 r. istniało 5 form takich studiów, w których uczestniczyło 78 doktorantów, w tym 24 na studiach niestacjonarnych). Ponadto, sześciu cudzoziemców studiuje na indywidualnych studiach doktoranckich. Wydział prowadzi też dwa seminaria doktoranckie dla osób spoza SGGW (uczestniczy w nich regularnie ponad 100 osób), a także jest współorganizatorem Letnich Warsztatów Naukowych dla Młodych Ekonomistów z całego kraju (w 12 edycjach uczestniczyło ponad 400 osób ze wszystkich ośrodków naukowych z zakresu ekonomiki agrobiznesu w Polsce oraz szereg osób z zagranicy, głównie Ukrainy, ale także z Rosji, USA, Meksyku itd.).

Wydział od lat prowadzi studia podyplomowe (łącznie w latach 2004-2008 rocznie studiowało na nich po około 300-400 osób) z zakresu:

- MBA „Zarządzanie w Agrobiznesie”,
- Podyplomowe Studia Bankowości i Finansów,
- Podyplomowe Studia Rachunkowości,
- Podyplomowe Studia Zarządzanie Samorządowe w Zintegrowanej Europie,
- Studia Podyplomowe „Opracowywanie i Zarządzanie Projektami UE”,
- Podyplomowe Studia Zarządzania Przedsiębiorstwami,
- Podyplomowe Studia Integracji Europejskiej w Zakresie Gospodarki Żywnościowej,
- Podyplomowe Studia Wyceny Nieruchomości,
- Podyplomowe Studia Rachunkowości Gospodarstw Rolniczych i Przedsiębiorstw,
- Studia Podyplomowe Finanse Unii Europejskiej,
- Studia Podyplomowe Metody i Techniki Menedżerskie,
- Podyplomowe Studia Systemów Informacyjnych i Analizy Danych,
- Podyplomowe Studia Rynku Produktów Tradycyjnych, Regionalnych i Lokalnych.

Na Wydziale istnieje samorząd oraz funkcjonują prężne koła naukowe, które umożliwiają włączanie studentów do badań naukowych. Samorząd jest aktywny w przekazywaniu

poglądów studentów dla władz Wydziału i Uczelni, organizacji ważnych imprez wydziałowych typu otrzęsiny, połowinki, Dni Otwarte SGGW itd. Koła naukowe zajmują się pracą naukową. W roku akademickim 2007/2008 na Wydziale działają takie koła, jak: Koło Naukowe Ekonomistów Rolnictwa, Koło Naukowe Menadżerów Agrobiznesu, Koło Naukowe Finansistów i Bankowców, Międzywydziałowe Koło Naukowe Turystyki.

W trakcie studiów studenci mogą aktywizować się w zespołach artystycznych, zwłaszcza w zespole tanecznym Promni, czy chórze SGGW, bądź też w zespołach sportowych.

Absolwenci Wydziału podejmują pracę w samorządach, administracji, przedsiębiorstwach (nie tylko agrobiznesu), mediach, wielu pełni ważne funkcje państwowe, a nawet można ich spotkać w służbie dyplomatycznej. Wydział od roku 2000 w kolejnych rankingach przeprowadzonych przez Tygodnik „*Polityka*” zdobywał I miejsce wśród uczelni, w których ekonomia i zarządzanie są częścią nauczania wśród innych kierunków.

WSPÓLPRACA MIĘDZYNARODOWA

Wydział Nauk Ekonomicznych bardzo szeroko uczestniczy w międzynarodowym życiu naukowym. Przykładowo, w 2007 roku był organizatorem lub współorganizatorem następujących konferencji i innych spotkań międzynarodowych:

- 7 Międzynarodowy Kongres Naukowy Societas Humboldtiana Polonorum „*Transfer wiedzy i wzorów kultury w dobie globalizacji*”,
- Konferencja: „*Rolnictwo i gospodarka żywnościowa Polski w ramach Unii Europejskiej*”,
- Szkoła Letnia w ramach *EURO LEAGUE for Life Sciences Economics, Management and Social Sciences: their application in Rural Development*,
- Konferencja „*Cooperative structures during transformation and European Integration*”,
- I Forum Współpracy Polsko-Ukraińskiej (Polish-Ukrainian Co-operation Forum),
- Warsztaty naukowo-badawcze pt. „*Studia porównawcze dochodów rolniczych w Chinach i w Polsce w okresie transformacji społeczno-gospodarczej*”,
- Konferencja międzynarodowa nt. „*Innowacje i innowacyjność w agrobiznesie*”.

Ponadto, w 2007 odbyło się 6 seminariów międzynarodowych z cyklu: „*Polish EU integration – effects on agricultural markets*”, w których wystąpienia w języku angielskim przedstawiali pracownicy wydziału, jak i goście z zagranicy.

Pracownicy Wydziału uczestniczą w realizacji 21 projektów międzynarodowych (11 dydaktycznych i 10 naukowych, w tym 18 finansowanych przez UE), w takich programach jak (w ramach programu może być realizowanych kilka projektów):

- EU Study Contract,
- Europejski Fundusz Społeczny/Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich,
- International Visegard Fund,
- INTERREG III C (E-FARMER),
- Jean Monnet Project European Module,
- LEONARDO da VINCI (AGRIMBA),
- Module 1 – Implementation of UE Regional Policy in V4 Countries,
- Socrates/Erasmus,

- SPUB,
- Studia Podyplomowe „Metody i Techniki Menadżerskie”,
- Summer Intensive Programme: Economics, Management and Social Sciences (ELLS 2006-WARSAW),
- VI Program Ramowy Badań Naukowych UE (ISAFRUIT, INCOME STABILISATION, SEAMLESS, Co-Extra, AGMEMOD 2020).

Wydział posiada umowy o współpracy z wieloma wydziałami ekonomicznymi i ekonomiczno-rolniczymi w krajach sąsiedzkich oraz innych członków UE. Szczególnie szybko rozwija się współpraca z Ukrainą. W 2007 roku podpisano 13 umów z wydziałami ekonomicznymi tamtejszych uniwersytetów. Utworzono Forum Współpracy Polsko-Ukraińskiej, rozszerzone o Słowację (w zamierzeniu także Czechy i Węgry). Wydział Nauk Ekonomicznych także współuczestniczy w tworzeniu sieci współpracy z kilkudziesięcioma wydziałami ekonomicznymi z większości państw europejskich. W 2007 r. podpisano także umowę konsorcjum dla „V4 multi-diploma master degree” pomiędzy Wydziałem Ekonomiczno-Rolniczym SGGW a Wydziałem Ekonomii i Zarządzania Słowackiego Uniwersytetu Rolniczego w Nitrze, Wydziałem Ekonomii i Zarządzania Czeskiego Uniwersytetu Przyrodniczego w Pradze, Wydziałem Ekonomii i Nauk Społecznych Uniwersytetu Szent Istvan w Gödöllo (Węgry). Umowa dotyczy wspólnej realizacji międzynarodowych studiów magisterskich.

PROBLEMY ROZWOJU WYDZIAŁU W PRZYSZŁOŚCI

Zamierzenia na przyszłość można zawrzeć w kilku grupach zagadnień. W pracy uczelni, a więc jednostki naukowej i dydaktycznej ważną rolę odgrywają zagadnienia nauczania. Warunkiem utrzymania wysokiej pozycji wśród innych wydziałów jest stałe dążenie do poprawy poziomu nauczania, wręcz zmierzanie do swego rodzaju elitarności, a co za tym idzie dużej wagi dyplomu Wydziału. Priorytetem musi być więc wysoka jakość kształcenia, poparta dobrym poziomem nauczania języków obcych oraz posługiwania się nowoczesnymi metodami z zakresu informatyki i ekonometrii. Bardzo ważne jest też dopracowanie do potrzeb treści programowych przedmiotów prowadzonych na wszystkich kierunkach, jednak najważniejsze jest to na kierunku najmłodszym, czyli logistyce. Konieczna jest dalsza informatyzacja wydziału. Niezbędne jest rozszerzenie wykorzystania aktywnych form kształcenia, przygotowania różnego rodzaju projektów, „case study”, udziału studentów w krajowych grach marketingowych i pokrewnych typu „marketplace”. Wydział ma być kojarzony z edukacją, kształtowaniem umysłów, ich elastyczności. Trzeba też rozszerzać ofertę wyjazdów zagranicznych dla studentów polskich i przyjazdów dla obcokrajowców. W coraz większym zakresie należy umożliwiać najzdolniejszym studentom realizację indywidualnego toku studiów, zaś absolwenci takich studiów powinni być naturalnym zapleczem naboru doktorantów, a później pracowników wydziału. Wydział nadal powinien żywo reagować na potrzeby otoczenia – gospodarki i społeczeństwa. Poza badaniami jest to między innymi organizowanie studiów podyplomowych i MBA. Na ogół odpowiadają one na potrzeby środowiska i tworzą okazje do budowy więzi pracowników uczelni z pracownikami różnych instytucji.

Druga grupa zagadnień przyszłościowych dotyczy nauki i rozwoju kadr. Z punktu widzenia Wydziału i poszczególnych osób ważne jest uzyskiwanie przez pracowników i doktorantów doktoratów, habilitacji, tytułów profesora, czyli awanse naukowe i ich jakość. Dla osiągnięcia takich awansów pomocne jest tworzenie dobrych warunków pracy, uzyski-

wanie grantów, stypendiów doktoranckich i habilitacyjnych, urlopów naukowych itd. Coraz ważniejszą rolę w nauce będą pełniły zespoły interdyscyplinarne, tworzone spośród osób z różnych specjalności. Cenne jest także organizowanie konferencji interdyscyplinarnych z udziałem osób z różnych kierunków i wydziałów oraz międzynarodowych, a także wydawanie wspólnych publikacji. Niezbędne jest zwiększenie eksperckiej roli wydziału w skali kraju. Kolejny element to wymiana kadr Wydziału z innymi jednostkami naukowymi i gospodarczymi, staże krajowe, głównie młodych pracowników w przodujących jednostkach produkcyjnych i innych placówkach naukowych, a zwłaszcza wyjazdy zagraniczne. Silne muszą być związki z praktyką, ministerstwami, agendami, badania dostosowane do ich wymogów i potrzeb. Szczególnej troski i działań wymaga rozwój współpracy zagranicznej, udział w projektach finansowanych w ramach UE, w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, kontakty w zespołach w programach ramowych.

Trudno jest w krótkim opracowaniu wyczerpać całość wyzwań stojących przed Wydziałem. Jest on wielkim organizmem, skomplikowanym i wymaga stałej oceny sytuacji wewnętrznej i zewnętrznej. Działania władz Wydziału zmierzają jednak do tego, aby następował jego rozwój, wzmocnienie pozycji naukowej, dydaktycznej, organizacyjnej i siły ekonomicznej.

LITERATURA

- XXX lat Wydziału Ekonomiczno-Rolniczego. 1953-1983.
XL lat Wydziału Ekonomiczno-Rolniczego. 1953-1993. Wydawnictwo SGGW, Warszawa
50 lat Wydziału Ekonomiczno-Rolniczego. 1953-2003. Wydawnictwo SGGW, Warszawa
Księga Pamiątkowa Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. 1906-1956. tom I i II.
Warszawa, 1958.
Materiały wewnętrzne SGGW i Wydziału Ekonomiczno-Rolniczego w Warszawie.

Bogdan Klepacki

AGRI-ECONOMIC SCIENCE DEVELOPMENT – FORM AGRICULTURE TO AGRIBUSINESS AND GENERAL ECONOMY (FACULTY OF ECONOMICS SCIENCE CASE STUDY)

Summary

In the paper the main facts from history of Faculty of Economic Science (former Faculty of Agricultural Economics) Warsaw University of Life Science have been presented. Some other information are connected with present day, as directions of study (economy, management, finance and accounting, logistic) or directions of mine research (agricultural economics, rural area development, agribusiness enterprise economics and management), as well as international relationships on field of research and education.

Adres do korespondencji:
Prof. dr hab. Bogdan Klepacki
Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw SGGW
02-787 Warszawa, ul. Nowoursynowska 166
Tel. (0 22) 593 40 10
e-mail: dwne@sggw.pl

Aneks. Dziekani, prodziekani i przedstawiciele Rady Wydziału do Senatu w latach 1953-2008

Dziekan	Prodziekani	Przedstawiciele Rady Wydziału w Senacie
1953-1954		
prof. dr Stefan Ignar	prof. dr hab. Ryszard Manteuffel	
1954-1956		
prof. dr hab. Ryszard Manteuffel	dr Władysław Cybura	
1956-1962		
prof. Zenon Tomaszewski	doc. dr Leon Lewandowski doc. dr hab. Jan Bartecki	dr Józef Okuniewski prof. dr hab. Bohdan Dederko prof. dr hab. Ryszard Manteuffel
1962-1964		
prof. dr hab. Ryszard Manteuffel	doc. dr hab. Jan Bartecki doc. dr hab. Kazimierz Miękus	prof. Zenon Tomaszewski
1964-1966		
prof. dr Ignacy Tłoczek	doc. dr hab. Nora Krusze doc. dr hab. Bolesław Strużek	prof. dr hab. Ryszard Manteuffel
1966-1970		
prof. dr Konstanty Czerniewski	doc. dr hab. Zygmunt Małanicz doc. dr hab. Jan Szurek doc. dr hab. Florian Maniecki doc. dr hab. Tadeusz Wieczorek	prof. dr hab. Ryszard Manteuffel
1970-1973		
prof. dr hab. Zygmunt Małanicz	doc. dr hab. Florian Maniecki doc. dr hab. Tadeusz Wieczorek doc. dr hab. Julian Bogacz	prof. dr hab. Ryszard Manteuffel
1973-1978		
prof. dr hab. Tadeusz Wieczorek	doc. dr hab. Julian Bogacz doc. dr hab. Juliusz Łosicki doc. dr hab. Zenon Kierul	prof. dr hab. Zygmunt Małanicz prof. dr hab. Florian Maniecki prof. dr Stefan Ignar
1978-1981		
doc. dr hab. Janusz Kosicki	doc. dr hab. Mieczysław Adamowicz doc. dr hab. Czesław Farkowski doc. dr hab. Henryk Lipiński	prof. dr hab. Tadeusz Rychlik
1981-1987		
prof. dr hab. Mieczysław Adamowicz	doc. dr hab. Jan Hybel doc. dr hab. Janusz Lewandowski	prof. dr hab. Zenon Kierul
1987-1990		
doc. dr hab. Wojciech Józwiak	doc. dr hab. Jan Bud-Gusaim doc. dr hab. Andrzej Bernacki	prof. dr hab. Jan Górecki
1.09.1990 do 30.11.1990		
p.o. dziekana doc. dr hab. Andrzej Bernacki	doc. dr hab. Jan Bud-Gusaim p.o. prodziekana doc. dr hab. Mirosław Dytczak	prof. dr hab. Jan Górecki

c.d. aneksu. Dziekani, prodziekani i przedstawiciele Rady Wydziału do Senatu w latach 1953-2008

Dziekan	Prodziekani	Przedstawiciele Rady Wydziału w Senacie
1990-1996		
prof. dr hab. Janusz Lewandowski	dr hab. Jan Bud-Gusaim prof. nadzw. dr hab. Mirosław Dytczak prof. nadzw. (do 23.09.1992) dr hab. Bogdan Klepacki (od 24.09.1992) dr hab. Stanisław Stańko dr inż. Marian Podstawka	prof. dr hab. Franciszek Mleczo
1996-1999		
prof. dr hab. Bogdan Klepacki	prof. dr hab. Andrzej Wiatrak dr Maria Parlińska dr hab. Marian Podstawka, prof. nadzw.	prof. dr hab. Mieczysław Adamowicz
1999-2005		
prof. dr hab. Marian Podstawka	dr Maria Parlińska (1999-2002) dr Kazimierz Tabor dr Mirosław Wasilewski dr Jolanta Kisielewska (2002-2005)	prof. dr hab. Wojciech Ziętara
2005-2008		
prof. dr hab. Bogdan Klepacki	dr hab. Jan Wołoszyn, prof. nadzw. dr inż. Sławomir Jarka dr inż. Jarosław Gołębiewski	prof. dr hab. Marian Podstawka

Źródło: opracowanie własne.